

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

"העולם הזה" 810
תאריך: 30.4.53

בוץ המאוחד לפני תריסר שנים על הפיי כחו כסיס הפלמ"ח, ושם בישר שרהביי טחון חמש שנים קודם-לכן על פירוק המטה, אירחה הפעם את המת שלא חס כיס למות.

בין שיפורי קבאב, כוסות בירה ושירי פלמ"ח, התחממה האווירה הישימה, הבי דחיות הרגילות עפו מלל עבר, כשערך יגאל אלון מפקד מיוחד במינו: הוא עבר מאיש לאיש לאורך שורות הסור עדים, ברך כל אחד לשלום והחליף עימו מישפט או שניים.

קרוב לשעת חצות, אחרי כמה הור פעות של הצ'יבטונו, שררה בחדר-האור כל אווירה בלתי-מוזיפת של רעות אי-תנה, כאילו הפלמ"ח לא פורק מעולם. סיבת המיפגש — הופעת ספר הפלמ"ח — נדחקה לפינה. במקומה באו דבריו של ישראל גלילי, איש נעץ: "אנחנו גשמה שנית מאותה הכוס..."

אילו נודמן למקום איש זר — ושום איש זר לא היה שם — היה מגיע למסר קנה מורה: המדינה, המבקשת בקדחתנות אוצרות נפט וברזל בחיק אדמתה, ביקשה לזרוק על גל האשפה את המתכת היחידה המצויה בה בשפע — המתכת האגור שיה. שום קבוצה דומה לזו שישבה אר תה שעה ליד השולחנות בנעץ אינה מצו ית עוד בישראל, והיא באה להחליף זכ רונות על פירוקה.

לדנתי

חסרה בעולם הזה שבמדינתנו עיתוי-נותראי-אמת. העולם הזה משתדל בכנות, אבל בחידודי-תיר, למלא את החלל הריק הזה. פעמים הרבה שכת שלהרביץ (במור כאות) עדיין אין פירושו: להרביץ תורה ודעת, רוח-נעורים נחוזה; רוח פרצים מוזיקה.

העולם הזה, עם וכלי מרכאות, חסר הוא שיווי-המישקל שבין סתירה וביניים, בין מסורת וחידוש, ודווקא הרענונות שבר העולם הזה, השובה אוון הנוער וליבו, מחייבת אחריות ומתינות בתוכו.

העיקר: בלי המחשבה ל"העולם הבא", ערכים וקניינים של רוח ומוסר, אין ערך להעולם הזה, בזה העולם. באין חזון ייפרע עיתון, ושנינות הביטוי אל תשכח את מיצוות "ושיננתם".

אם תדעו זאת ותרצו — עולם חסד ייבנה. גם בעזרתכם.
ד"ר יוסף בורג, שר-הדואר

מכתבים

עם הכנסת

הכתבה על גידול החזיר בארץ (העולם הזה 806) כתובה באובייקטיביות. כמד בדבר, אני מרוצה מן החלק שבדעתך, ומיצר על החלק שכדעת אוכלי בשר הי חזיר. תמהתי במקצת לטעם צילו האדום של החזיר, השרוע על-פני דברי ודיברי ח"כ רויאל נאר. אך, על טעם וריח אין להתווכח.

מישפט אחד מדברי יצא מזור: "החזיר הפך בהיסטוריה הישראלית סמל עצמאי-תנו הלאומית". אולי נכון היה לומר, "סמל שלילת עצמאותנו הלאומית".
ישראל ישעיהו, חבר הכנסת

ופעל הסיגנון המכריח, רוי אלסטון, שהיה ידוע לקוראי ה"גידול זה פוסט" ה"הארץ" כש"בהקטט שלו דויד קורטני. כשער הגיליון: ראש משקיפי האו"ם בירושלים, דהרירר.

גורל האיש שהלחין את "התיקוה" * הפלמ"ח מספיד

את עצמו * השר יוסף בורג על "העולם הזה" *

הודעת ישראל ישעיהו על גידול של החזירים

העם

גבול שוחת דם

בימים שקטים דומה הגבול המזרחי של מדינת ישראל לצלכת-ענק מכוערת על גופה של הארץ. השבוע נפתחה הצלכת, והפכה שוב שוחת-דם.

מתכנני החלוקה המקוריים מעולם לא חשבו כי הקו האדום הדק, שסימנו על המפה, יהיה לגבול בין שתי מדינות. הם קיוו כי לא יהיה זה אלא קו יידידותי המפריד בין שני מחוזות, אמנם עצמאיים, אך הקשורים זה בזה באלף חוטים תרבותיים וכלכליים. המילחמה שמה קץ לאשליה זו, וגם לקר עצמו. תחתיו בא קו גס, שנקבע על-ידי מיקריות הנשק, ועליו כמה טלאים שנקבעו על-ידי מיקריות המשא-ומתן ליד שולחן שביית-הנשק.

קשה לטעון כי צד אחד מעוניין לפגוע כיום, במתכוון, בקו זה. אולם, כמו כל פצע, גורם הוא עיוות ותנועות בלתי-טיבעיות. כימעט תגובות-רפלקס של הגוף המעונה. מסתגן רעב או רוצח מובטל, העוברים את הגבול, מספקים את הגירוי הדרוש. מייד קולח הדם האדום, מור עיקים כוחות התנגדות רבים משני העברים.

אין ספק שמוחות רבים בגנין ובעפזר לה, בתול-כרם ובנתניה, בצל מיגדל-דוד ומיגדל היי-מיקא, מהרהרים כיצד יש לחסל את הקו הזה. אין ספק שרבים מהם גם מעלים בדעתם את הפיתרון הפשוט ביותר, שהוא גם המכאיב ביותר. בימי-עברו חלמו מיטב המוחות על אפי-

שרות אחרת, אנושית יותר — מעשה מדינאי גדול שיקים תחיה, במיסגרת הגבולות שנוצרו במציאות, את הרעיון הר מקורי של מתכנני החלוקה: איחוד הארץ, על שני חלקיה העצמאיים, במיסגרת של שילוב הגורל, מתוך רצון חופשי של שני הצדדים.

כל ירייה מעבר לגבול הפתוח מרחיי קה חלום זה בצעד נוסף.

ציונות

עלם צעיר בגדרה

בגדרה, בפורים לפני 67 שנים, חגגו בני מישפחות שמעונובין וחנקין והבילויים את החג בשתייה הגונה. על כולם עלה צעיר בן 30, סתורילבוש, שצנח לבסוף ארצה בצל האוהל.

המסובים סברו כי הכרתם אבדה. אולם לפתע ניתר הצעיר, התייבב לפני השרי תים, והודיע: "זהרעה חוברתי את שני הבתים הראשונים לשיר הלאומי שלנו!" אחדים צחקו, סברו כי האיש שיכור מדי. אולם האחרים, שידעו כי נפתלי הרץ אימבר משורר הנחו, ביקשו לשמוע, ושמעו את המילים: "כל עוד בלבב פנימה, נפש יהודי הומיה..."

בן בעל-המסבאה, השיר, שנולד הימנו, היכה מייד גלים. לאיש לא היה איכפת שדמה מאד להימנון המהפכה הפרי לנית (עוד לא אבדה פולין, כל עוד אנו חיים) לאיש גם לא היה איכפת כי המגר גינה, שחוברה על-ידי אימבר, לא היתה

אלא עיבוד של שיר-עם רומני שהתפרסם ביצירת הקומפוזיטור הציני סמטאנה. כי החיקווה התאימה, באמת, לאווירה הנפי שית של התנועה הציונית שאותה ירשה מתנועת ח'בת ציון. היא היתה תערובת של תפילה דתית ושל הגדרות לאומיות, כמו הרעיון הציוני עצמו. וגם המשורר התאים, איכשהו, לתנועה מזודה זו, בעלת המטרות הבלתי-אפשריות.

שירו הראשון של בן בעל-המסבאה הגאליציאי לא היה מוקדש לציון, אלא דווקא לאוסטריה, ששלטה במולדתו. הוא הוקדש לקיסר פראנץ יוזף, הקיסר הורה לו 25 זהובים (כשתי לירות). כשיצא אימבר בפעם הראשונה לדרכו בעולם הר גדול, החזירה אותו אמו בבכי-תמרורים, ולאחר ששמעה כי נטש את הלבוש החסידי ולבש את "לבוש אשכנז". הוא הגיע לאי-טנבול, הפך רוכל ברחוב, ופגש בגן-ציני בורי בדמות מזודה לא פחות: הציוני הר נוצרי-האנגלי סיר לורנס אולפנט, שמי נה את אימבר כמזכירו הפרטי והביאו ארצה.

שחפת ועלמזה נוצריה, בארץ לא היתה דרכו של אימבר סוגה בשושנים. הוא רב עם כולם, גם עם לורנס שאת לחמו אכל. הוא רב עם אליעזר בן-יהודי דה, וכעבור תקופה קצרה נאלץ לעזוב את הארץ.

בחוק-לארץ המשיך האיש המזור בדרכו המזודה. הוא חצה את ארצות-הברית בג רגל. פירסם בעיתון רפואי מאמר שבו הור כיח כי תרופתו של הפרופסור קוך נגד השחפת היתה ידועה כבר לחכמי התלמוד. במאמר אחר, שפירסם בעיתון דתי, הוכיח כי ישוע הנוצרי לא היה קיים. מאוחר יותר התחנן עם נוצריה שהתגייר רה למענו, וכעבור זמן קצר התגרש ממנה. שריר לזור, כששכב בבית-החולים בי-ניו-יורק, ביום שימחת-תורה לפני 43 שנים, חש שכוחותיו כלים. הוא ביקש מאת מכר שישב ליד מיטתו שישיר לו את התיקווה. כששמע את הצלילים החל רוקד, תוך שהוא יוצא ממיטתו. שעה קלה מאוחר יותר נפטר אימבר, גלמוד ומר-נפש.

פלמ"ח

המת החי

כולם היו שם. יוספלה ויוסלה. מונדק ומולא. שיקה וציפאף. גואל וגנדי. שוש ורבהקה. וריכוז אדיר של מכונות, ושק שלם של עלייתאנה, ו-200 מפקדי פלמ"ח, לשעבר מפקדי גדודים וחטיבות ואנשי-מטה, בלוויית אנשי התרבות.

כשצעדו מן הדשא של גבעת-ברנר אל קיברו של הזקן, יצחק שדה, ללא שור רות מסודרות, ללא צעד אחיד וללא טכס, דמו יותר למשתתפי טיול-ישבת של בני קיבוץ מאשר ליחידה מאורגנת. הם עמדו ברשלנות סביב הקבר, והקשיבו לקריאת קטע מרום מדיברי הזקן, שרו בקול נמוך את שיר הפלמ"ח, שבו ועברו באור תה צודה מרושלת על פני הקבר וחזרו למכונותיהם. במשך כל אותה עת לא נשמעה אף פקודה אחת. איש מן החוץ לא היה מרגיש. לעולם, מי היה טוראי ומי מפקד חטיבה, מי נהג המטה ומי מפקדו.

מתכת מבוזבזת. בגלל אבל ששרר בגבעת-ברנר נתקיימה מסורת מימי המחר תרת: הכינוס שנקרא במקום אחד, נתי-קיים במקום שני. נעץ, שם הכריזו הקיי

דם בירושלים

אחרי שבועות של מתיחות גוברת, חדירת מסתננים וצליפות, התפוצץ המצב בעיר החזויה בחילופי-אש יעדים. בתמונה: מסעוד לוגס, תושב העיר, בא לתחנן מגן דויד אדום, כאשר ידו השמאלית שותתת דם, אחרי שנפגע מכדורי מיקלע של הלגיון הירדני.